

Fedorowicz, Sławomir

Seminarium doktoranckie przy Towarzystwie Naukowym Płockim

Notatki Płockie 18/2-71, 36-42

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ŚLAWOMIR FEDOROWICZ

Seminarium doktoranckie przy Towarzystwie Naukowym Płockim

16 lipca 1972 roku minęło 2 lata od chwili kiedy to na spotkaniu inauguracyjnym w Towarzystwie Naukowym Płockim w obecności Rektora Uniwersytetu Warszawskiego i Prezesa TNP przedstawiono założenia organizacyjne seminarium doktoranckiego.

Głównym zadaniem seminarium miało być stworzenie środowiska ludzi, którzy swoje zainteresowania zawodowe łączą z zainteresowaniami naukowymi oraz ideą napisania rozpraw doktorskiej. Określono, że seminarium posiadać będzie charakter interdyscyplinarny co powinno, nie tylko podnieść wartość dyskusji poprzez konfrontację tez referentów reprezentujących różne dyscypliny naukowe, ale również wpłynąć korzystnie na wielostronny, wieloaspektowy sposób dostrzegania problemów, jakimi się zajmować będą poszczególni uczestnicy seminarium.

Inicjatywa Towarzystwa Naukowego Płockiego w sprawie zorganizowania seminarium spotkała się z pełnym poparciem Rektora Uniwersytetu Warszawskiego profesora doktora hab. Zygmunta Rybickiego i Kierownictwa Wydziału Nauk Społecznych UW, które wyraziło zgodę na objęcie nad nim patronatu, powierzając opiekę wielkiemu przyjacielowi Płocka — profesorowi doktorowi Antoniemu Rajkiewiczowi, który zresztą wspólnie z Prezesem TNP — był motorem zarówno inicjatywy jak i przeobrażenia jej w konkretny kształt organizacyjny.

Patronat Wydziału Nauk Społecznych gwarantował możliwość istnienia interdyscyplinarnego charakteru seminarium.

Jako jedno z zadań kierownictwa seminarium określono; — pomoc w wyborze promotorów i w nawiązaniu kontaktów z nimi. Inne zadania — to; poprzez posiedzenia seminaryjne i konsultacje z profesorem Rajkiewiczem — pomoc w organizowaniu warsztatu pracy naukowej, sformułowaniu tematów badawczych i tak zwanych — tez centralnych.

Każdy uczestnik seminarium uzyskał prawo przedstawiania w formie referatu wyników swoich badań oraz koncepcji pracy doktorskiej.

Przedmiotem każdego posiedzenia miały być wygłaszane przez poszczególnych uczestników seminarium referaty, dyskusja nad tezami centralnymi, metodami badawczymi itp. oraz podsumowanie, dokonywane przez prowadzącego tj. profesora Rajkiewicza.

Celem umożliwienia przygotowania się do dyskusji wszystkim uczestnikom seminarium,

przyjęto zasadę, że każdy z nich — przed seminarium otrzyma od referenta, za pośrednictwem sekretarza seminarium, materiały dotyczące: ogólnego wprowadzenia do tematu, celu pracy, zakresu oraz metod badawczych.

O potrzebie zorganizowania seminarium doktoranckiego świadczyła ilość osób zgłaszających swój akces do uczestniczenia w nim. Do końca 1970 roku lista uczestników zakończona została pozycją 67.

Zdecydowaną większość stanowili ekonomiści (24 uczestników), prawnicy (11), filologowie (5), historycy (4), geografowie (2), pedagogzy (2), socjologowie (1), mgr sztuki (1), mgr bibliotekoznawstwa (1), oraz przedstawiciele różnych dziedzin technicznych (14 osób).

Spośród 67 uczestników seminarium tylko 20 było członkami TNP — co świadczy, że instytucja ta „firmując” seminarium — wyszła na przeciw potrzebom społecznej.

Jeszcze w 1970 roku odbyły się dwa posiedzenia robocze, na których obok spraw organizacyjnych wygłoszone zostały przez mgr Stanisława Kostaneckiego i mgr Jana Kowalskiego referaty obrazujące wyniki ich prac badawczych z zakresu historii Płocka i jego regionu. Rok 1971 i 1972 przynosi szereg interesujących tematów i pierwsze sukcesy.

Niezmiernie interesującym jest zestawienie tematyki konkretnych dyscyplin naukowych reprezentowanych przez poszczególnych uczestników. Zdecydowaną przewagę uzyskały tematy prawnicze i z dziedziny ekonomii oraz historii.

Tematyka pracy	Ilość referatów	Rodzaj ukończonych studiów przez ref.					
		Prawo	Pedagog.	Ekon.	PWSM	tech.	inne
Prawo	4	4	—	—	—	—	—
Ekonomia	3	—	—	3	—	—	—
Historia	2	1	1	—	—	—	—
Ergonomia	1	—	—	—	—	1	—
Historia muzyki	1	—	—	—	1	—	—
Inne	1	—	—	—	—	—	1
RAZEM	12	5	1	3	1	1	1

Cechą charakterystyczną większości prac jest ich ścisły związek z problematyką występującą

Niektórymi problemami będącymi przedmiotem seminariów interesują się również przedstawiciele władz miejskich. Na zdjęciu od lewej: prof. dr Antoni Rajkiewicz, przewodniczący Prez. PRN w Gostyninie mgr Kazimierz Błaszczak, przewodniczący Prez. MRN w Płocku mgr inż. Zbigniew Hibner i prezes TNP inż. mgr Jakub Chojnacki.

w Płocku. Jest to zrozumiałe, gdyż praca doktorska ma być oparta o samodzielne dociekania i rozwiązywanie problemów występujących w konkretnym miejscu i warunkach — a więc w Płocku. Te dociekania i próby rozwiązań posiadają bądź posiadać będą niewątpliwy walor praktyczny a dla Płocka tym bardziej cenny, że dotyczą zjawisk w nim występujących. W obecnych czasach już nie dobra wola a znajomość konkretnych przyczyn — ich naukowa analiza pozwala na efektywne działanie zmierzające do pozytywnych przemian bądź likwidacji zjawisk negatywnych. Wyniki badań prowadzonych w Płocku posiadają, bądź posiadać będą również wartość ogólną, przyczyniającą się do wzbogacenia dorobku naukowego kraju.

A oto, czym się zajmują, o czym mówili czym pisali bądź piszą seminarzyści;

Mgr prawa **STANISŁAW KOSTANECKI**, dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP w Płocku, autor ponad stu publikacji. W 1963 roku pisząc szkic biograficzny o Zygmuncie Padlewskim w związku z setną rocznicą jego śmierci natrafił na szereg dokumentów i materiałów z okresu Powstania Styczniowego nigdzie nie publikowanych, a naświetlających jego genezę z nieco innego punktu widzenia, niż to uczynił w 1939 r. historyk St. Popkowski. Innym zaś razem, pisząc szkic do historii gimnazjum im. Marszałka Małachowskiego w Płocku, o roli uczniów tego gimnazjum w Powstaniu Listopadowym, natknął się również na nowe źródła, odkrył nowe fakty dotychczas nieznanne i nie publikowane ani przez Marię Macieszynę w jej pracy „Powstanie Listopadowe w Płocku” wydanej w 1921 r. ani przez innych historyków.

Te okoliczności sprawiły, że postanowił zająć się historią Płocka w okresie Powstania Listopadowego, trzydziestolecie między powstaniami i Powstaniem Styczniowym, a więc w latach 1830 — 1864.

Określając cel swojej pracy mgr Stanisław

Kostanecki stwierdził: „Zamierzam przedstawić Płock w ważnym okresie historii kraju i miasta. W okresie tym Płock dwukrotnie urastał do roli stołecznego ośrodka Polski: — w Powstaniu Listopadowym, gdy po kapitulacji Warszawy we wrześniu 1831 roku w Płocku działały naczelné władze państwowe: Sejm i rząd oraz w Powstaniu Styczniowym, gdy miasto było przewidziane na siedzibę mającego się ujawnić powstańczego Rządu Narodowego.

Interesujący jest również okres między powstaniami, zaczynający się epilogiem Powstania Listopadowego, a kończący prologiem Powstania Styczniowego.

W stosunku do dawniejszych opracowań, w szczególności do monografii historycznej Antoniego Juliana Nowowiejskiego z 1931 roku „Płock”, „Powstanie Listopadowe w Płocku” Marii Macieszyny z 1921 r. oraz pracy Popkowskiego o Powstaniu Styczniowym — opublikowanej w 1939 roku poszerzyła się baza materiałowa, a także powiększyła się literatura przedmiotu. Można temat rozwinąć i pogłębić jego opracowanie, uściślić fakty i problemy oraz ukazać je z nowszych pozycji historycznych”.

Cel swojej pracy zamierza osiągnąć poprzez: powiązanie powstań analizą okresu poprzedzającego pierwsze powstanie, okresu między powstaniami i wskazanie związków łączących oba te zrywy, następnie zamierza w miarę możliwości jak najdokładniej przedstawić rekonstrukcję wydarzeń tego okresu oraz w oparciu o nowe fakty przedstawić właściwy komentarz.

Te zamierzenia pragnie zrealizować m. in. poprzez analizę oryginalnych dokumentów, sprawozdań i opisów współczesnych oraz ich sprawdzenie porównawcze.

Będąc w szczęśliwej sytuacji mogącego na co dzień korzystać z autentycznych źródeł takich jak prasa z okresu powstań oraz okresu między nimi, dokumentów władz powstańczych, szkiców, zdjęć, fotokopii itp. — mgr Stanisław Ko-

stanecki wszystkie te możliwości zamierza wykorzystać w sposób jak najbardziej efektywny.

Mgr JERZY KSIĘŻOPOLSKI — nauczyciel przedmiotu gospodarka i ekonomika przedsiębiorstw budowlanych w Zasadniczej Szkole Budowlanej i Technikum Budowlanym Nr 1 w Płocku. Pracę nauczycielską poprzedził wieloletnią praktyką w przedsiębiorstwach na różnych stanowiskach technicznych. Posiada wykształcenie zarówno techniczne jak i ekonomiczne dzięki czemu i jako wykładowca i jako wychowawca znajduje wspólny język z przyszłymi pracownikami technicznymi. Poprzez codzienną pracę wpajania młodym ludziom zasad ekonomicznego działania i kształtowania określonych postaw zdobył w tym zakresie duże doświadczenie, które praktycznie wykorzystuje uczestnicząc w działalności naukowej w zespole powołanym przy Instytucie Badań Pedagogicznych kierowanym przez doc. dr A. Lewina, zajmującym się metodykami wychowania.

Swoje zainteresowania problematyką wychowania gospodarczego zamierza mgr Jerzy Książkowski sfinalizować w pracy zawodowej pod roboczym tytułem: „Wychowanie ekonomiczne w przygotowaniu zawodowym technika budowlanego”.

Na ten temat pisze;

„Obserwowałem, że wielu pracowników technicznych z wykształceniem średnim czy wyższym napotyka na duże trudności w rozstrzygnięciu problemów ekonomicznych, z którymi spotykają się w swojej pracy zawodowej, że rozstrzygane przez nich problemy i wydawane decyzje są niepoprawne z punktu widzenia ekonomicznego. (...) Aby sytuacja uległa zmianie należy zwrócić uwagę na potrzebę takiego przygotowania człowieka, aby mógł on myśleć i działać ekonomicznie. (...) Terenem mojego zainteresowania i moich badań jest średnia szkoła zawodowa. Szkoła ta dysponuje w zakresie wychowania ekonomicznego dużym zespołem metod i środków, które odpowiednio zorganizowane, a więc dobrane i wykorzystane, stworzyłyby zespół narzędzi przy pomocy których można by było kształtować odpowiednie postawy i cechy gospodarczego działania. Wychowaniu ekonomicznemu powinny służyć trzy czynniki:

- wiedza ekonomiczna,
- praktyczne wdrażanie zdobytej wiedzy ekonomicznej,
- rozwój specjalnych zdolności i zainteresowań ekonomicznych niezbędnych do wykonywania pracy zawodowej oraz potrzebnych w życiu społecznym.

Treści, na których szkoła może realizować te cele tkwią w wielu przedmiotach nauczania. (...) Badania przeprowadzone wykazują jaki udział w wychowaniu ekonomicznym mają poszczególne przedmioty (...)

Szczególną rolę odgrywa wychowanie ekonomiczne w przygotowaniu zawodowym technika budowlanego. Rola ta wynika ze specyfiki zawodu pracownika budowlanego, tak diametralnie innej od zawodu np. technika mechanika, czy technika chemika. (...)

Celem więc pracy i badań jest: — po pierwsze, opracowanie modelu wychowania ekonomicznego, po drugie — wydobycie i usystematyzowanie treści i zabiegów, przy pomocy których cel główny można zrealizować i po trzecie: stwierdzenie stanu istniejącego a dotyczącego realizacji wychowania ekonomicznego oraz wykorzystanie zasobu wiedzy i umiejętności ekonomicznych absolwentów Technikum Budowlanego.

Cele powyższe wynikają z hipotezy głównej jaką mgr Jerzy Książkowski postawił i zamierza sprawdzić.

Mgr MAREK WOŁYNIAK — prawnik pracę doktorską powiązał z problematyką występującą w jego pracy zawodowej — z prawem o wywłaszczeniach. To powiązanie w sposób pełny ponieważ kompleksowy, umożliwi mu przeprowadzenie analizy funkcjonowania prawa wywłaszczeniowego w praktyce w mieście szybko rozwijającym się, gdzie istnieje olbrzymie zapotrzebowanie na nowe tereny niezbędne dla budownictwa — szczególnie mieszkaniowego.

Magister Wołyniak dotyka problemu niezwykle skomplikowanego, przede wszystkim zaś ze względu na nie uregulowany stan prawny wielu nieruchomości potrzebnych miastu, co do których czasami nie można ustalić nie tylko właściciela ale i posiadacza.

W tym galimatiasie nieuregulowanych stanów prawnych, olbrzymich trudności w realizacji postawionych przed Zarządem Gospodarki Terenowej PMRN zadań, wobec niedoskonałości przepisów prawnych aktualnie obowiązujących, które to zresztą przepisy są zawsze wtórnymi do szybko zmieniającej się, szczególnie w Płocku, rzeczywistości mgr Marek Wołyniak stara się odpowiedzieć po dokonaniu analizy i przeglądu zagadnień związanych z funkcjonowaniem prawa wywłaszczeniowego na następujące pytania:

- czy prawo wywłaszczeniowe spełnia swoje zadanie — przynajmniej w oparciu o doświadczenia Płockie — jakie postawił przed nim ustawodawca,
- jeżeli tak — to na ile?, Jeżeli nie — to w jakim kierunku powinna iść nowelizacja tego prawa.

Powyższy cel zamierza osiągnąć poprzez:

- przegląd i analizę poszczególnych teorii i poglądów dotyczących instytucji wywłaszczenia, systemu prawa wywłaszczeniowego oraz charakterystykę i ocenę przepisów prawnych,
- analizę istoty aktu wywłaszczeniowego jako instrumentu gospodarki planowej w świetle przepisów prawa cywilnego i administracyjnego,
- przeprowadzenie szczegółowej analizy wywłaszczeń na terenie Płocka pod kątem celowości ekonomicznej i społecznej,
- przeprowadzenie analizy odwołań wywłaszczonych od orzeczeń wywłaszczeniowych ze szczególnym uwzględnieniem motywów podnoszonych w tych odwołaniach,
- omówienie najważniejszych pozycji prasowych i literatury.

Inżynier **WŁADYSŁAW NEHRYBECKI** — zajął się problematyką ekonomiki i organizacji transportu wewnątrzzakładowego w zakładach przemysłowych.

Praca nowatorska. Do chwili obecnej, poza kilkoma pracami z zakresu ekonomiki i organizacji transportu dotyczących linii komunikacyjnych takich jak PKP, PKS itp, a więc transportu „zewnętrznego” — innych nie ma.

Inżynier Władysław Nehrybecki pełniąc funkcję kierownika działu transportu w MZRiP w swej pracy zamierza przedstawić zagadnienia transportu wewnętrznego w zakładach rafineryjnych i rafineryjno-petrochemicznych oraz powiązanie tego transportu z zagadnieniami występującymi w sieci linii komunikacyjnych w kraju i u odbiorców dokonujących rozładunku masy towarowej. Ponadto zamierza przedstawić organizację współpracy kontrahentów w przywozie surowców i wywozie produktów naftopochodnych.

Do przedstawienia problemów posłużą m. in. badania zagadnień transportu w Mazowieckich Zakładach Rafineryjnych i Petrochemicznych w Płocku.

Powodem do podjęcia tego typu badań przez inżyniera Naehrybeckiego jest wycinkowość i fragmentaryczność dotychczasowych rozwiązań organizacyjnych i ekonomicznych.

Autor ma zamiar zagadnienia transportu produktów rafineryjno-petrochemicznych przedstawić w sposób kompleksowy.

Zadania postawione przed sobą pragnie zrealizować poprzez:

- analizę i ocenę stanu istniejącego, szczególnie w oparciu o lokalizację kombinatu petrochemicznego w Płocku,
- w oparciu o przeprowadzone badania zamierza zaproponować metody organizacji transportu ropy naftowej i produktów naftopochodnych,
- wskazać bodźce ekonomiczne warunkujące prawidłowe rozwiązanie transportu ropy naftowej i gotowych wyrobów.

Inżynier **EDMUND WIŚNIEWSKI** starszy inspektor nadzoru w MZRiP podjął pracę z dziedziny ergonomii: „Ochrona środowiska pracy w MZRiP”. Uzasadniając tematykę swoich zainteresowań powiedział:

„Rozwój techniki, mechanizacji i automatyzacji pracy stawiają przed człowiekiem nowe problemy do rozwiązania. Na skutek zastąpienia ciężkiej pracy przez maszyny i urządzenia, zanika stopniowo problem zmęczenia fizycznego. Natomiast wydaje się, że niewspółmiernie szybciej narasta problem zmęczenia psychicznego w czasie wykonywania pracy.

Z drugiej strony szybki postęp techniczny i rozwój przemysłu, zwłaszcza chemicznego, stwarza nieznane uprzednio problemy związane z niszczeniem środowiska przyrodniczego...”

Celem pracy jest określenie warunków oraz skuteczniejszych metod optymalnego zabezpieczenia i ochrony środowiska pracy w MZRiP. Te

skuteczniejsze metody autor widzi w konieczności zintegrowania ochrony środowiska pracy w myśl zasad ergonomicznych co wynika z charakteru i potencjału produkcyjnego MZRiP.

Cel swojej pracy zamierza osiągnąć w oparciu o dotychczasowe doświadczenia i istniejące przepisy oraz poprzez ich analizę jak również analizę zabiegów organizacyjno-technicznych i ekonomicznych.

Podstawa hipotezy roboczej inżyniera Wiśniewskiego zawarta jest w przekonaniu, że podstawy niezadowolającego w niektórych przypadkach stanu ochrony środowiska pracy, leżą przede wszystkim w niedociągnięciach natury technicznej, organizacyjnej i ekonomicznej, wyrażające się w jeszcze nie pełnym zrozumieniu, konieczności kompleksowego rozwiązania problematyki w zakresie ochrony środowiska pracy.

Badania swe inżynier Wiśniewski opiera o analizy dokumentacji zakładowej w zakresie ochrony środowiska pracy, opinie różnych grup pracowników (inżynierijno-technicznych, służb BHP, personelu służby ochrony przestrzennej, lekarzy itp.).

Mgr **IRENA WESOŁOWSKA** — ekonomista zajęła się badaniami mającymi wykazać, że zbyt mało zunifikowany system bodźców ekonomicznych nie spełnia należycie swych funkcji. Pragnie udowodnić, że reforma systemu bodźców ekonomicznych powinna iść „w kierunku większej dyferencjacji bodźców ekonomicznych, którego poszczególne elementy będą dopasowane nie tylko do specyfiki danej branży, ale i do specyficznych warunków konkretnego przedsiębiorstwa”.

Badania swoje opiera na analizie działania systemów premiowych i systemu funduszu zakładowego czterech wybranych płockich przedsiębiorstw. Uzasadniając potrzebę zajęcia się tą problematyką mówi:

„Z procesem doskonalenia zarządzania gospodarką narodową ściśle wiąże się zagadnienie systemu bodźców ekonomicznych. Konkretnie rozwiązania bodźców ekonomicznych muszą więc być dopasowane do określonego etapu rozwoju gospodarczego. W przeciwnym wypadku bodźce te zamiast pobudzać do uzyskiwania wszystkich możliwych efektów, przyczyniają się do powstawania strat gospodarczych, powodując tym samym sprzeczność między interesami pracowników, poszczególnych przedsiębiorstw a interesami gospodarki narodowej.

System oceny działalności przedsiębiorstw oparty na wykonaniu planu opracowanego na podstawie wskaźników dyrektywnych, jako wiodący element obowiązującego w Polsce systemu premiowego, nie zdał egzaminu. Jednym z centralnych posunięć, mających dokonać zwrotu w kierunku intensyfikacji gospodarki i wykorzystaniu tkwiących w niej rezerw, był nowy system bodźców ekonomicznych, który miał wejść w życie z dniem 1 stycznia 1971 roku. Decyzja jego zawieszenia (mimo, że zawierał elementy konstruktywne — obarczony był kil-

koma podstawowymi wadami) wymagała dokonania szeregu posunięć rozwiązujących sprawy płac i zachęt materialnych w okresie przejściowym do czasu stworzenia nowego systemu.

Stąd problem właściwego ukierunkowania mechanizmu funkcjonowania bodźców ekonomicznych w literaturze przedmiotu jest wciąż otwarty. W dyskusji na ten temat pełna jednomyślność istnieje jedynie w negatywnej ocenie dotychczasowych rozwiązań — co do wyboru kierunków zmian — poglądy są zróżnicowane”.

Mgr **WIESŁAW KOSTANECKI** — prawnik, wybrał temat; „Zagadnienia podziału władzy ustawodawczej w świetle Konstytucji V Republiki i Konstytucji PRL”. Prace badawcze zakończone, pozostał ostatni szlif i oczekiwanie na obronę.

Magister Wiesław Kostanecki wyszedł w swych rozważaniach z fundamentalnego założenia każdego systemu prawnego; — pisze na ten temat tak: „... szeroki zasięg oddziaływania i znaczenie prawa stanowi aż nadto wystarczającą motywację dla żądania, by prawo odpowiadało potrzebom społecznym, polityczno-ustrojowym, społeczno-gospodarczym, słowem, by było ono prawem dobrym”.

Konieczność doraźnej regulacji wielu sfer działalności gospodarczej państwa spowodowała, że podział działalności prawodawczej między rządem a parlamentem przesunął się wyraźnie w stronę tego pierwszego, który przy pomocy swoich tzw. „samoistnych” uchwał, reguluje w znacznej mierze organizację i sposób funkcjonowania gospodarki narodowej.

Ponieważ problem ten istnieje od dawna w wielu państwach, krytyczna analiza koncepcji rozwiązania tego zagadnienia może okazać się pożyteczna przy rozwiązywaniu tego problemu w naszych warunkach.

Magister Kostanecki rozważania swe oparł na analizie systemów konstytucjonalizmu francuskiego V Republiki i polskiego.

Chce odpowiedzieć na dwa pytania:

- czy w sytuacji, gdy zadania prawotwórcze państwa spadają wyłącznie na parlament, jest on w stanie im sprostać,
- jeżeli parlament nie jest w stanie im sprostać, to jakie kompetencje prawotwórcze państwa powinny przysługiwać rządowi.

Oczywiście, pracę swą traktuje jako przyczynek do rozwiązania ważnego zagadnienia proporcji w rozdziale funkcji prawotwórczych pomiędzy organami przedstawicielskimi a egzekutywą.

Mgr **JAN KOWALEWSKI** — pedagog. Całe swoje życie poświęca pokazywaniu prawdy o świecie. Głęboko zaangażowany w sprawy otaczającej go rzeczywistości, w dociekanii źródeł sprostreganych zjawisk, w analizie wydarzeń. Autor kilkudziesięciu publikacji spośród których na poczesnym miejscu znajdują się dotyczące dziejów ruchu nauczycielskiego, ruchu

ludowego, historii Płocka i Mazowsza, wybitnych Płocczan. Wciąż młody duchem. Postanowił przedstawić pracę doktorską, wynik długoletnich badań — oczywiście — w ulubionym przez siebie temacie, związanym z historią Płocka i losami Płocczan; — jej tytuł; „Walka Płocczan o Polskę, wolność, oświatę i kulturę na tle wojennych i okupacyjnych przeżyć środowiska (1939 — 1945)”.

Profesor Kowalewski o swoim trudzie może mówić już w czasie przeszłym. Praca oczekuje na wydanie książkowe. Toczą się pertraktacje z wydawcami, chętnych jest wielu, praca — jeszcze nie opublikowana — uzyskała już II Nagrodę Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego.

W rozdziale „Od autora” — Jan Kowalewski pisze:

„Mimo dużego dorobku w zakresie materiałów drukowanych — nadal brak wszechstronnych opracowań naukowych całej problematyki ruchu oporu, martyrologii i tajnego nauczania na Północnym Mazowszu (...)

Wszystkie posiadane i zebrane materiały źródłowe o problematyce wojennej i okupacyjnej z tamtych koszmarnych lat porównałem i najbardziej zbliżone do prawdy wykorzystałem w niniejszej pracy.

Chciałbym aby ta praca była wyrazem pamięci i hołdu dla tych wszystkich, którzy za wolność i lud oddali zdrowie, życie i wszystko, co mieli najdroższego.

Całość pracy składa się z 8 rozdziałów, w których zostały przedstawione; Płock i powiat jako środowisko społeczne, przygotowania obronne odpowiedzią na zagrożenie Hitlera. Wrzesień 1939 roku, system okupacyjny wymierzony przeciwko polskości, aktywizacyjna rola nauczycieli w środowisku, losy oświaty na tle okupacji, ruch oporu, martyrologia płocczan, wyzwolenie. (...)

Jako uczestnik podziemnego ruchu oporu zbierałem materiały źródłowe o problematyce wojennej i okupacyjnej, gdzie się dało. Trochę wspomnień życiorysów i relacji otrzymałem od kolegów wspólnych przeżyć, stosunkowo dużo dokumentów w formie wywiadów, wspomnień i relacji dostarczyła mi — tuż po wojnie (przyp. mój FS) — młodzież Państwowego Liceum Pedagogicznego, Technikum Mechanizacji Rolnictwa i Szkoły Ogrodniczej.

Wykorzystałem 4 rodzaje ankiet Powiatowego Zespołu Badań Zbrodni Hitlerowskich w Płocku, przeprowadzonych we wszystkich wsiach powiatu płockiego. Wiele materiałów zdobyłem z ankiet Ministerstwa Oświaty, Komisji Okręgowej Badania Zbrodni Hitlerowskich w Warszawie, Komisji Historycznej Powiatowego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w Płocku. Były to jednak suche daty, miejscowości, nazwiska ludzi, a często bez nazwisk, aresztowania, łapanki, wysiedlenia, egzekucje, więzienia, obozy pracy i koncentracyjne, śmierci. Wykorzystałem źródła znajdujące się w Zakładzie Historii NK ZSL i Biurze Historii Zarządu Głównego ZNP”. (...)

Mgr Sławomir Fedorowicz referuje temat: „O niektórych współzależnościach funkcji państwa socjalistycznego”, obok po prawej: prof. dr Antoni Rajkiewicz, po lewej mgr Jerzy Książkowski.

Mgr SŁAWOMIR FEDOROWICZ — prawnik. Pracę dyplomową pisał w Katedrze Teorii Państwa i Prawa, ściślej; — w Zakładzie Historii Doktryn Polityczno Prawnych. Pracę doktorską zamierza pisać z zagadnień związanych z teorią państwa i prawa w ścisłym powiązaniu z naukami społecznymi. Tytuł roboczy pracy; — „o współzależnościach niektórych funkcji państwa socjalistycznego”.

W swych rozważaniach wychodzi z założenia, że dotychczasowy teoretyczny podział funkcji państwa na funkcje wewnętrzną, zewnętrzną, gospodarczo-organizacyjną i kulturalno-wychowawczą nie odpowiada współczesnym zadaniom stawianym przed nauką teorii państwa i prawa, socjalistycznego. Szczególnie dotkliwym jest brak wyraźnego wyodrębnienia w teorii funkcji socjalnej państwa, zwłaszcza, że w tym przedmiocie istnieją określone gwarancje konstytucyjne. Nie sposób jest mówić o działalności państwa socjalistycznego bez wyodrębnienia takiej funkcji, zwłaszcza, że praktyczne, efektywne wypełnianie funkcji państwa w dziedzinie ekonomiki, kultury i wychowania oraz oświaty nie jest możliwe bez wyraźnego ustalenia współzależności i rangi każdej z nich w powiązaniu właśnie z funkcją socjalną państwa. Nie wyodrębnienie funkcji socjalnej państwa może powodować powstanie określonych tendencji w praktycznym działaniu różnych organów państwowych co miało niejednokrotnie swój wyraz w pojmowaniu istoty planowania gospodarczego, koncentrującego się przede wszystkim na zagadnieniach wzrostu gospodarczego z pomijaniem celu tego planowania, którym powinno być zapewnienie optymalnych warunków zarówno postępu gospodarczego, jak i szeroko pojmowanego postępu społecznego. Wzrost gospodarczy ma być zawsze podrzędnym do celu jaki państwo sobie postanowiło. W zwią-

ku z tym państwo w ramach planowania gospodarczego powinno wziąć pod uwagę konieczność tworzenia koncepcji rozwoju społecznego. Wynika to z art. 3 Konstytucji PRL, który mówi, że finalnym celem działalności Państwa Ludowego ma być „Zabezpieczenie stałego wzrostu dobrobytu, zdrowotności i poziomu kulturalnego mas ludowych” oraz „zapewnienie wszechstronnego rozwoju kultury narodowej”.

Rozpatrując zagadnienie bardziej szczegółowo mgr Fedorowicz chce się zająć następującym problemem; — na ten temat pisze — „Państwo określa cel, który zamierza zrealizować. W tym zakresie stwarza ramy organizacyjne, które są działalnością prawotwórczą skierowaną do określonych podmiotów. Te są bądź zobowiązane do określonych działań, bądź też uprawnione do ich podejmowania. Organ zobowiązany realizuje funkcje państwa, natomiast czy organ uprawniony do podejmowania działań w imieniu państwa, czy zamiast państwa lub w ramach przyznanych przez prawo autonomii je również realizuje? Czy w tym ostatnim przypadku można mówić, że dany organ (rozumiany w sensie bardzo szerokim) wypełnia również funkcje państwa”?

Mgr MARCIN KAMIŃSKI — muzyk, kompozytor, historyk sztuki, dyrektor Państwowej Szkoły Muzycznej I i II Stopnia w Płocku. Swoją wyjątkowo aktywną działalność zawodową i społeczną pogodził z dociekaniem naukowymi, z historią życia i twórczości znakomitego kompozytora polskiego Ludomira Różyckiego, któremu poświęcił rozprawę doktorską. Do podjęcia tego niezmiernie skomplikowanego i trudnego tematu skłoniło mgr Marcina Kamińskiego nie tylko to, że jest wybitnym znawcą tematu, autorem kilku rozpraw i publikacji ale przede wszystkim sentymentu do Ludomira Różyckiego, którego był osobistym przyjacielem.

Mgr Marcin Kamiński omawia na seminarium swą pracę: „Ludomir Różycki — życie i twórczość”.

To właśnie mgr Marcina Kamiński zorganizował w 1950 r. w Katowicach jubileusz z okazji 50-lecia pracy artystycznej Ludomira Różyckiego.

Częste osobiste kontakty z kompozytorem i jego rodziną, przeprowadzone rozmowy, dostarczyły Marcinowi Kamińskiemu wielu nigdzie nie publikowanych informacji o jego życiu, twórczości i działalności. Poprzez te kontakty uzyskał również szereg materiałów dotyczących nie tylko samego Ludomira Różyckiego ale w ogóle muzyki i kultury polskiej.

Dotychczasowy dorobek Marcina Kamińskiego to — 370 stron maszynopisu około 180 przykładów nutowych obrazujących twórczość Ludomira Różyckiego 150 fotografii, w tym unikalnych, nigdzie nie publikowanych a powiązanych m. in. z Mieczysławem Karłowiczem, Karolem Szymanowskim i innymi.

Praca ma charakter monografii i składa się z czterech części. Część pierwsza obrazuje życie i działalność kompozytora. Obejmuje 8 rozdziałów: 1. Lata dzieciństwa i młodość, studia w Warszawie, 2. Pierwszy pobyt w Berlinie, 3. Pobyt we Lwowie, wystawienie „Bolesława Śmiałego”, 4. Pobyt w Warszawie, wystawienie „Meduzy”, koncert kompozytorski, 5. Pobyt w Berlinie, wojaże artystyczne. 6. Lata I-szej Wojny Światowej wystawienie „Erosa i Psyche”, 7. Lata międzywojenne, balet „Pan Twardowski”, 8. Okupacja, wyzolenie, pobyt w Katowicach. Część druga dotyczy twórczości. Składa się z 6 rozdziałów; 1. Opery i balety, 2. Poematy symfoniczne, 3. Dzieła instrumentalne

i wokalne z orkiestrą, 4. Muzyka Kameralna, 5. Pieśni, 6. Utwory fortepianowe. Część trzecia, dotyczy analizy twórczości pod względem muzykologicznym, a więc specjalistycznym.

Część czwarta — to skorowidz nazwisk, bibliografia, spis fotografii i przykładów nutowych oraz przypisy.

* * *

Niezależnie od omówionej tematyki interesującej tezy do swej pracy doktorskiej, przedstawiła Pani mgr Lechosławska Cywińska — prawnik, która zajęła się badaniem społeczno-gospodarczych funkcji ograniczonych praw rzeczowych. Koleje losu zmusiły ją do wyjazdu do Poznania, gdzie prawdopodobnie kontynuować będzie podjęty trud na Uniwersytecie imienia Adama Mickiewicza.

Również interesującą pracę podjął Pan mgr Ludwik Edwin Rosiński z dziedziny wojskowości, w której zaprezentował nie tylko głęboką znajomość przedmiotu, ale przede wszystkim umiejętność powiązania praktycznej działalności z samodzielnymi badaniami naukowymi. Przedwczesna śmierć uniemożliwiła kontynuowanie badań.

Rok 1973 przynosi nową tematykę, również ściśle związaną z Płockiem, z koniecznością naukowego rozwiązywania wielu problemów, wielu zagadnień, z koniecznością analizy wielu zjawisk i szukania przyczyn, które je zrodziły.